

Dissertatio inauguralis medica : sistens observationes ad vires Theae pertinentes / submittit Joannes Coakley Lettsom.

Contributors

Lettsom, John Coakley, 1744-1815.

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : Apud T. Haak, 1769.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/haeu7edy>

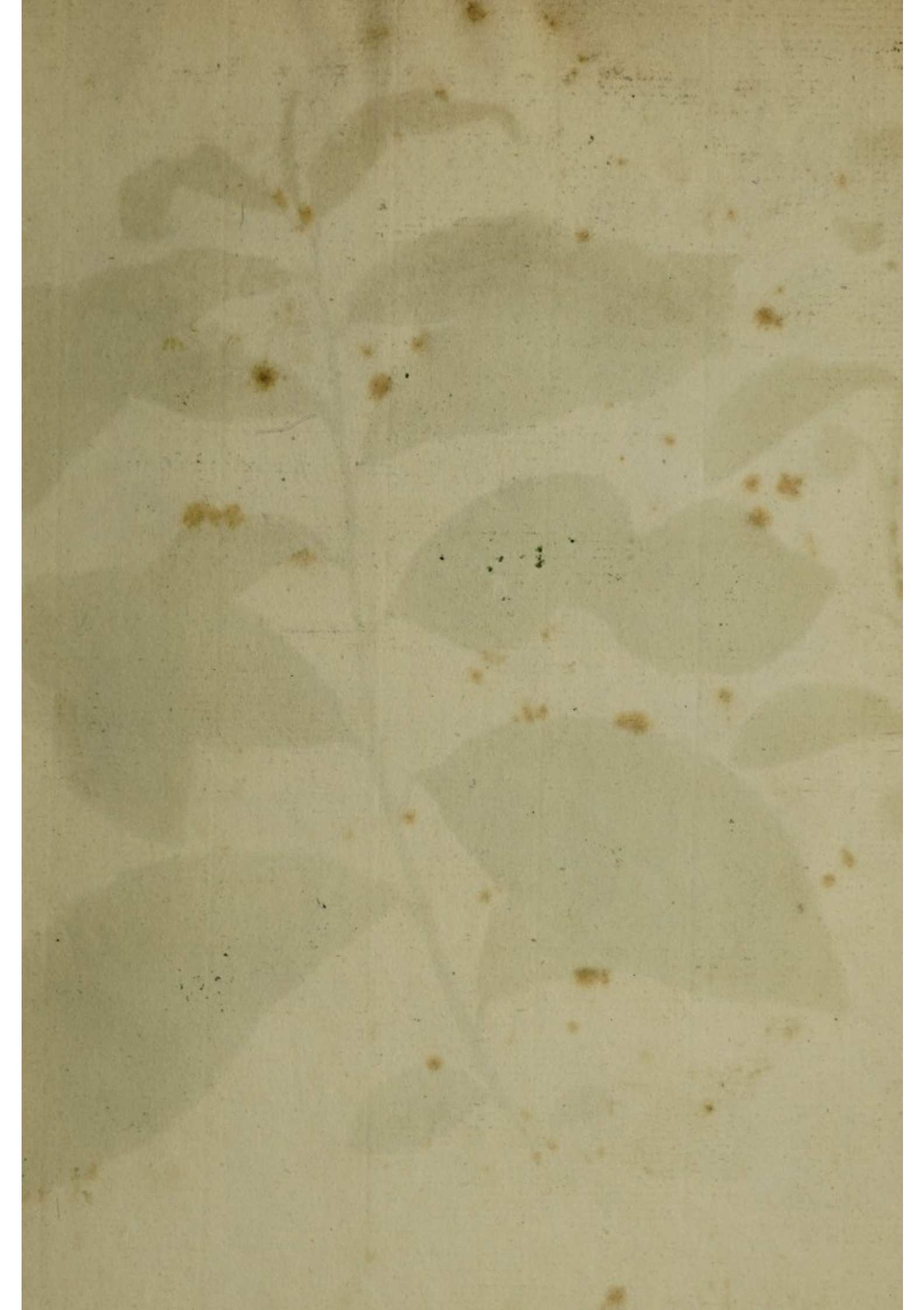
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Tea Plants.

DISSERTATIO INAUGURALIS
M E D I C A,
S I S T E N S
OBSERVATIONES AD VIRES
THEAE PERTINENTES.

Q U A M
ANNUENTE SUMMO NUMINE
Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS,
B A V I I V O O R D A,
J. U. D. JURIS CIVILIS ET HODIERNI
PROFESSORIS ORDINARII,

NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu*, &
Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ *Decreto*,
PRO GRADU DOCTORATUS
Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis,
ritè ac legitimè consequendis,
Eruditorum Examine submittit

JOANNES COAKLEY LETTSOM,
TORTOLA-AMERICANUS.

Ad diem xx. Junii MDCCLXIX. H. L. Q. S.

*Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.*

HORAT.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud THEODORUM HAAK, 1769.

Presented, by the Author, to the Medical Society of Lon

Oct 10 1773

Rerum natura, sacra sua non simul tradit. Initiatos nos credimus: In vestibulo ejus hæremus. Illa arcana non promiscue nec omnibus patent: reducta & in interiore sacrario clausa sunt. Ex quibus aliud hæc ætas, aliud quæ post nos subibit, adspiciet.

S E N E C A.

V I R O E X I M I O
JOANNI FOTHERGILL,
M. D. S. R. S. ETC.

CUJUS PRÆSTANTIÆ FAMA
JAM DUDUM TAM LATE PATUIT
UT NEC MEO PRÆCONIO INDIGEAT.
NEC ILLI RITE CELEBRANDÆ PAR SIM.
IN DIRIGUNDIS ARTIS SALUTARIS STUDIIS
MONITORI LIBERO AC VERE AMICO.
CUJUSTOT TANTAQUE ERGA ME BENEFICIA
NULLA DIES MEMORI EX ANIMO DELEBIT.

N E C N O N
E J U S D E M F R A T R I
SAMUELI FOTHERGILL,
CIVI WARRINGTONIENSI INTEGERRIMO.

V I R O
OBSERVANTIA CULTUS DIVINI GRAVISSIMO.
IMITATIONE DIGNISSIMO.
SURGENTIS JUVENTUTIS AMICO.
VIRTUTIS NASCENTIS STRENUO
AMPLIFICATORI.
IN QUO INDE A PRIMIS ANNIS LÆTUS FRUOR
TUTORE
PIETATE ET VIGILANTIA PLUS QUAM PATERNA
INSIGNI.
CUJUS FAVORIS PROPE SINGULARIS MEMORIA.

N E

NE ULLO UNQUAN DIE INTERMORIATUR
CAUTUM IRI POLLICETUR
AMOR ILLE MEUS.
QUO EUM AMICORUM ANTIQUISSIMUM
PROSEQUI NULLO TEMPORE
NISI QUUM VIVERE DESINAM.

D E N I Q U E

ABRAHAMO SUTCLIFF,
CIVI EGREGIO

OPPIDI SETTLE DICTI

IN COMITATU EBORACENSI SITI

CHIRURGO INSIGNI.

OMNIS MEDICINÆ IMPRIMIS PERITO
EJUSDEMQUE ARTIS ELEMENTORUM

PRÆCEPTORI FIDELI.

*Has, in re medica,
primitias.*

D. D.

JOANNES COAKLEY LETTSOM.

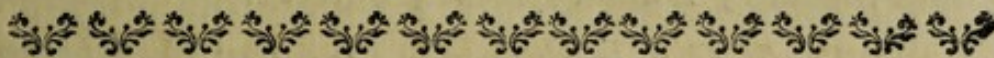
D I S-

DISSERTATIO INAUGURALIS
M E D I C A,

S I S T E N S

OBSERVATIONES AD VIRES
THEAE PERTINENTES.

§. I.

Quum ante aliquot menses consilium *Do-*
ctoratus gradum ambiendi ceperim ,
ut *sapientissimis Academiae legibus* fa-
tisfieret , de argumento quoque dis-
sertationis conscribendæ cogitavi. Fuit tunc
temporis animus *causas Somni atque Vigiliarum* ,
tam quod ad *Theoriam* , quam quod ad *Praxin*

6 DISSERTATIO INAUGURALIS

attinet, paulo plenius disputandi. Manum ergo admovi, sed dum opus fervebat, argumenti dignitas, & rerum pertractandarum multitudo effecerunt, ut in volumen fere immensum, saltem disputationis limites longe excedens, tractatus excresceret. Et hæc ratio fuit, cur thema hoc in præsens tempus missum fecerim.

In paginis autem exaratis nonnullos *Theæ effectus nocivos*, tanquam partem hujus argumenti consideraveram, quam in præsentia, a reliquis sejunctam, exhibere lubet.

L. B. ut juveniles hos conatus, immaturosque laborum fructus, quos manu titubante profero, æqui bonique consulat, & si quid minus expolitum, aut veritati minus congruens, inveniat, illud ingenio juvenis timido, rerumque usu nondum subactò, tribuat, rogo, obsecro.

§. I I.

Ego vero eo lubentius hujus argumenti disquisitionem suscipio, quoniam consuetudo Theam bibendi inter multos populos fere universalis evasit, adeoque articulum non infimum in doctrina de rebus diæteteticis constituit: Nullus igitur dubito, quin salutis publicæ intersit, hujus plantæ, ex orientalibus regionibus ad nos adlatæ, qualitates, viresque, detegere, cognitasque ad oeco-
no-

nomiæ animalis statum referre, atque sic indagare, ac distinguere, sub quibusnam conditionibus & circumstantiis sanitatis constitutioni conveniat, aut noceat. Salus enim publica, quæ cuilibet civi probo curæ cordique est, & quæ non parum a potu adeo universali pendet, in spem certam erigunt, fore, ut disquisitio hæc sua utilitate non careat.

§. III.

Quamvis infusum Theæ inter plures nationes pro potu maxime vulgari adhibeatur, hucusque tamen, ut mihi quidem videtur, ad eum non satis animum adverterunt medici, neque ejus vires atque effectus satis indagarunt, ut res tanti momenti jure meretur. Quum præterea experimentorum nonnulla hanc herbam in contactu cum fibra animali mortua vim adstringentem (Conf. §. iv. Exp. I. & II.); dum e contrario alia tentamina, summa cum circumspectione instituta, abunde probaverint, eam in fibras vivas vim relaxantem exferere (*a*), hoc multis litibus

at-

(*a*) Impetrare a me non possum, quin hic palam profitear, amicis meis præstantissimum Dr. PERCIVAL magnas mereri laudes ob accuratam hujus rei discussionem in utilissimo tractatu, qui inscribitur, *Essays Medical and Experimental*, London 1767.

§ DISSERTATIO INAUGURALIS

atque controversiis occasionem dedit, ex quibus veritas parum lucrata est.

§. I V.

Quæ quidem omnia & similia me impulerunt, ut animum paulo serius ad experimenta nonnulla, cum hac planta instituenda, eo præsertim scopo, ut quædam principia per experientiam eruerem, quibus aliquid certi superstruere liceret.

E X P E R I M E N T U M I.

Sumpsi infusionis Theæ viridis, & Boheæ, liquoris post distillationem superstitis (§. V. a.), nec non aquæ simplicis cujuslibet æqualem quantitatem, & in quemlibet liquorem, in vase suo contentum, immisi drachmas duas carnis bovis, ante duos dies macerati.

Caro bovina, immersa in aquam simplicem, post quadraginta octo horas corrupta, putridaque

Præterea lubentissime arripio occasionem *Viro Celeberrimo, egregie docto*, Dr. FOTHERGILL, pro monitis utilissimis, ad argumentum meum facientibus, me devinctissimum pia mente declarandi; suasque etiam conjecturas magni mihi semper momenti fuisse, testificandi.

que devenerat; dum portiones carnis in reliquas tres Theæ infusiones immiffæ post feptuaginta demum horas putredinis indicia monftrabant.

EXPERIMENTUM II.

Viridis atque Boheæ Theæ, faturatis infufionibus addidi æquales portiones falis martis, & protinus utrumque infufum calorem æqualem profunde nigrum adquirebat.

Ex enarratis experimentis tuto concludere licet, Theam & viridem & Boheam manifefta virtute antifeptica (Exper. I.), ac adftringente (Exper. II.) in fibris mortuis, & vi vitali carentibus (§. III.), gaudere; verumtamen propria, & etiam aliorum, experientia edoëtus, certus fcio, eam, in ventriculum ingeftam, præfertim in fubjectis tenerioris & delicatioris compagis folidæ, infignem potefiaterem relaxantem exferere.

§. V.

1º. Potum hunc ufitatum forma aquæ calidæ, aut fervidæ, fumendi mos invaluit, & inde nonnulli deducere voluerunt effectum, atque vim debilitantem potius huic vehiculo, quam herbæ ipfi tribuendam efle. Verum enimvero omnia

10 DISSERTATIO INAUGURALIS

experimenta, curiosius capta, in eo consentiunt, quod Thea viridis, & præcipue illa, quæ subtilissimum, atque maxime penetrabilem, spargit odorem, multo majori gradu virtutem relaxantem, quam Thea Bohea dicta, præstet. Id quod animum mihi addidit investigationes inceptas ulterius atque plenius profequendi.

2°. Hoc sine libram dimidiam herbæ Theæ viridis optimæ notæ, & admodum fragrantis, cum aqua simplici distillavi, atque aquæ insigniter odoratæ, pellucidæ, unciam unam, quæ nullum oleum in superficiem excutiebat, neque ulla virtutis adstrictivæ exhibuit indicia, elicui.

3°. Eam partem liquoris, quæ finito stillicidio in vase distillatorio remansit, ad extracti consistentiam evaporavi, quod levem odorem, attamen saporem valde amarum adstringentemque habebat. Extracti acquisiti copia uncias quinque totidemque drachmas æquabat.

EXPERIMENTUM III.

1. In abdominis cavitatem, atque membranam cellulosam, ranæ injeci circiter tres drachmas aquæ stillatitiæ odoratæ (N°. 2.). Post viginti minuta alterum ranæ crus, seu pes posterior, multum adficiebatur, dum parum mobilitatis, aut sensibilitatis, monstra-

strabat, quæ adfectio per quatuor horas perseverabat, & rana in statu torpido insensibili universali ultra novem horas manebat, donec gradatim ad pristinum vigorem rediret.

- ^b. Simili ratione liquorem a destillatione Theæ viridis (N°. 2.) superstitem, atque ulteriori evaporatione magis concentratum injeci, sed inde nullum effectum sensibilem inductum vidi.

Testes experimentorum cito duumviros graves, in *Academia Edinburgensi* medicinæ studiosos egregios, commilitones suavissimos, *D. Walker*, & *D. Garioch*, quos laborum socios habuisse vehementer gaudeo.

EXPERIMENTUM IV.

- ^a. Nervis Ischiaticis ranæ denudatis, atque cavitati abdominis, aquam stillatitiam fragrantem (N°. 2. & Exp. III.) adplicui, intra dimidiam horam extremitates posteriores penitus paralyticæ insensilesque deveniebant, & post horæ circiter spatium rana vivere desiit.
- ^b. Liquorem a distillatione residuum (N°. 2. & Experim. III. ^b.) eadem ratione (^a) alii ranæ admovi, sed nullos inde natos observare potui effectus sedantes, immo virtu-

tem magis stimulantem, quam sedativam, præstare videbatur.

- c. Extractum (N° 3.) in aqua solutum, & sub iisdem conditionibus, iisdem partibus admotum, nullum effectum sensibilem produxit.

4°. Experimenta hæc enumerata nullis commentariis egent. Extra omnem dubitationis aleam ponere videntur, quod effectus Theæ sedativus & relaxans a principio odorato, volatili, aromatico, potius, quam ab aqua calida dependeat (n°. 1.). Non pauca utriusque sexus subjecta mihi innotuerunt, quæ maxima molestia & anxietate torquebantur, quotiescumque unum tantum poculum infusi Theæ potaverant, quæ tamen, confortio gratificandi ergo, aquam calidam loco, & more, infusionis Theæ, sine ullo effectu incommodante hauserunt.

§. V I.

1°. Fuerunt quidem, iique non pauci, qui hos effectus debilitantes, enervantes, nonnullis circumstantiis adventitiis, additamentisque tribuere, quæ accederent, quum Thea, quæ magnam partem commercii constituit, varia ratione præpararetur, antequam ad nos transmitteretur: sed nulla
ha-

habemus documenta ex quibus hoc adfertum clare probari possit. Thea viridis, quæ vires maxime perniciosas exferit (§. v. n°. 1. & 4.), quantum Europæi in regiones orientales itinera marina instituentes, cognoscere potuerunt, summa cum cautione, ac exquisito elegantique artificio, colligitur, & dein calore lenissimo exsiccat, ne odor ejus delicatior, volatilior destruat, sed quousque fieri potest conservetur: atque hac quidem ratione & cautione tractata herba nostra constitutioni oeconomiae animalis sanæ magis nociva redditur. Præterea hanc rem ulterius confirmant narrationes ad nos allatæ, quod *Chinenses* duodecimo mense, ex quo herba decerpta, atque collecta, fuit, summa cum cautela eam fumere evitent, quia potestatem narcoticam, & sensuum exercitium nimis turbantem, majori gradu possidere videtur.

2°. Ex opinione, sola imaginatione conficta, quod herba Theæ in *Indiis*, bracteis cupreis imposita, exsiccaretur, nonnullis visum est, vim ejus nocentem a cupro proficisci; Attamen si herba nostra revera super laminis cupreis torrefit, hæc erit Thea, quæ Bohea adpellatur, & de qua supra (§. V.) observavi, quod viribus deleteriis multo minori gradu prædita sit. Ne dicam, quod minima quoque quantitas cupri, si labe cuprea inquinata foret hæc herba, per ex-

perimenta chemica necessario innotescere deberet (a).

§. VII.

Nascitur hic quæstio, quam paucis proponere, & pro modulo virium derimere, ab instituto meo non alienum duco. An usus potus Theæ, maxime universalis, causa est, cur corporis constitutio in Europæis tantam conversionem, & quasi permutationem, passa sit? Rem se ita habere nobis saltem verisimile videtur. Si praxin, & methodum medendi, maximorum medicorum antequam hoc vegetabile ex Indiis orientalibus in Europam nostram adlatum fuit, cogitatione lustramus, invenimus in venæ pertusionibus sanguinem ad quadraginta uncias, & quidem cum optimo rerum ægrotantis successu, in morbis inflammatoriis, eductum fuisse: sed si hanc praxin cum hodierna comparamus. quantane hic datur differentia! Eo tempore, quo mihi contigit esse tam felici, medicinam ad lectos ægrotantium in *Nosocomio S. Thomæ apud Londinenses* addiscere, multoties observavi, quod in tali casu ne viginti quidem sanguinis unciae, absque insigni lassitudine

&

(a) NEUMANN'S Chem. by Lewis, p. 62.

& debilitate inde oriundis, evacuari potuerint, & quod in nostro, quo vivimus sæculo, inter omnia morborum genera rarius utique morbi inflammatorii occurrant.

§. V I I I.

Quæ quidem morborum inflammatoriorum permutatio, atque imminutio, quacumque etiam ratione facta sit, licet ab insultibus multorum dirissimorum symptomatum liberet, nihilominus perniciosos effectus, atque molestiora symptomata induxit, quæ priora, sive numerum, sive vehementiam spectes, longe superant. Integra enim caterva morborum, immo lerna malorum, quæ majoribus nostris utique ignota erant, successit. Corpora nostra, quæ nequaquam illo robore, quod in patribus nostris admiramur, gaudent, enervata, ad plures morbos subjecta observantur, & morbi ex laxitate & debilitate oriundi endemici devenerunt. Hinc illa frequentia morborum Hystericorum in utroque sexu, Hypochondriacorum, Paralysis, Cachexiæ, Hydropis &c.

§. I X.

Ex his, quæ hæcenus disputavi (§. VII. VIII.), folis, nollem tamen concludere, quod Thea unica sit omnium horum malorum causa; luxus enim
om-

omnis generis, qui ubique fere terrarum dominatur, in culinas ac cellas convexit gulæ irritamenta, malis innumeris famosa, quæ omnia suam symbolam ad morbos, sub quibus ingemiscimus, conferunt: præprimis vero hujus loci est abusus insignis potus spirituosus simplicis, aut diversimodo compositi;

*Damnosa quid non imminuit dies?
 Ætas parentum pejor avis, tulit
 Nos nequiores, mox daturos
 Progeniem vitiosiore.*

Sed qui fit, ut hi errores tam frequenter committantur? Responſionem in promptu habeo. Oeconomia totius corporis animalis ex vernaculo, quotidiano, & immodico, potu infusi herbæ Theæ, enervis ac infirma reddita, propriæ debilitatis sensu tacta, trementem manum impellit ad quærendum levamen temporarium in potu cardiaco, systema nerveum refocillante, incitante. Inde quasi ex necessitate intemperantia in consuetudinem abiit, & eheu! *Bacchus* nostris saltem temporis^b sub *indusiis* & *vestimentis muliebribus* quoque non raro latet!

§. X.

Probe quidem scio, non defuisse, qui ut ratio-

tionem invenirent, qua effectus hos nocivos, si non negare, saltem infirmare, & sic genio in potu Theæ liberius indulgere possent, adfirmarunt, non hujus plantæ viribus, sed potius saccharo, quod cum illa simul adsumitur, adscribendos esse: Quam ob causam a saccharo abstinerunt, sed hoc ipso usum potus Theæ multo magis perniciosum reddiderunt. Durante eo tempore, quo in Indiis Occidentalibus medicinam feci, effectus salubres ex potu largiori succi arundinis sacchariferæ oriundos, frequentius observandi occasionem habui amplissimam. Multoties non sine dulcissimo gaudio progeniem Æthiopicam, multivariis & diuturnioribus morbis emaciatam, sub uberiori hujus succi usu, ex tot tantisque miseriis emerfam, ad statum sanitatis vegetum, robustioremque restitutam, lætus observavi.

§. X I.

In præsentia mihi animus non est, omnes & singulas noxas, quæ ex diuturniori & constanti potione infusi Theæ provenire possent, investigandi, licet amor ille meus erga cives meos me ad hujus rei considerationem impelleret. Ex calculo moderato subducto apparuit, in Britannia ^{tres} centenas myriades librarum herbæ Theæ quotannis absumi, & experientia domestica docet, quod cum singulis libris Theæ ad minimum de-

C cem

cem librae butyri consumantur, hinc butyri consumptio cum hoc nocivo alimento, si omnino Thea alimentum vocari meretur, ad stupendam quantitatem, nempe triginta milliones librarum adscendit. Præterea quoque notandum, quod ad obtinendam unam libram butyri ad minimum quinque congii (a) lactis requirantur. His positis ulterius concludere licet.

1°. Unus congius lactis cum panis frustulo tribus majoribus nostris, hominibus frugi, pro jentaculo atque cœna suffecisset. Quodsi ergo ponamus, quod hæ epulæ dimidiam partem victus quotidiani constituent, patet, quod ob pessimam infusum Theæ calidum bibendi consuetudinem, quæ saltem in *Anglia* invaluit, hoc regnum non possit suppeditare victum tot hominibus, quod posset, si incolæ alia ratione viverent, licet numerus incolarum unam millionem compleret. O stupendum numerum! Et rem mirandam! Quæ tamen nil a veritate alienum, sed factum verum ponit.

2°. Ex hoc autem fonte non possunt non plures aliae noxæ profluere. Infima plebs, & pauperes, pravo exemplo inducti, imitando luxum divitum & nobilium effingere atque exprimere

CO-

(a) Conf. HALLERI Elem. Phys. T. 7. P. II. p. 33. 34.

conantur, omnemque opportunitatem illud efficiendi captant: Modicam igitur laborum mercedem in coëmenda hac herba exotica profundunt, atque hac ratione sibi ipsis opes turpiter eripiunt, quas ad alimenta salubria sibi procuranda melius impendere possent. Inde fit, ut opifices nostri in luxu vix cedant opulentis, & eorum constitutio domestica quotidie in pejus ruat.

3°. Fateor equidem, rem ab instituto meo sejunctam atque alienam esse mentionem faciendi status regni nostri politici, cujus multum interest hanc diætam propter commercia, quorum non parvam partem hæc herba constituit, vigere; at tamen, tanquam civis totius mundi, tanquam tutor sanitatis sociorum vitæ, mihi conjunctissimorum, qua pretiosius, cariusque nil datur, non possum ~~non~~, quin palam profitear, usum Theæ pervulgarem non leve detrimentum sanitati adferre, præsertim, si cum aqua calida infusa pro potu quotidiano adhibeatur.

4°. In præsentia quoque propositum meum non est plenius investigandi, enumerandi, persequendique effectus nocivos, quos aqua calida inducit, omnes enim consentiunt eam tanta copia, qua cum herba Theæ, ut vehiculum ingeritur, vires insignes diluentes in corporis humani partes fluidas, & relaxantes, in solidas, edere.

§. XII.

Utut etiam graves sint rationes, quæ frequentem potus Theæ usum dissuadent, negandum tamen non est, hoc vegetabile exoticum, tanquam remedium sat efficax, & congruum, ad magni momenti fines consequendos adhiberi posse.

1. Præprimis vero ob qualitatem suam sedativam (Exper. III.), atque ob laxitatem, debilitatem, quas subito inducit, in febribus inflammatoriis, ac ardentibus, summa cum utilitate propinari poterit, & maxime quidem, quum cutis arida, sicca devenerit, ægritudo & molestiæ sensus totum corpus fatigent, inquietudo excruciet, pulsus durus & plenus sit, aliaque symptomata febrilia se prodant.

2°. Potestate relaxandi atque diluendi, quæ aquæ tepidæ magno gradu inest, herba Theæ adjuncta, sitim & calorem, quæ symptomata, morbis inflammatoriis semper juncta inveniuntur, levat, mitigat, sedat, immo molestas has sensationes, quæ stimuli munere funguntur, turbas minantur majores, delet, & ex hac ratione tantum abest, ut vigilias nimias inducat, ut tanquam mitissimum, & maxime salubre, opiatum agens, somnum suavem, curarum quietem, blande invitet, alliciatque.

3°. Sæpenumero homines ex itineribus longio-

gioribus mirum in modum defatigatos, sensu molestiæ ingrato per universum corpus, siti, æstu, & constrictione in superficie corporis, vexatos, bibendo unum, vel alterum, infusi Theæ tepidi poculum, protinus resectos, & ab omnibus molestiis liberatos, vidi.

4°. Quodsi accidisset, ut quis cibi paulo largiori copia se ingurgitasset, & hæc ventriculi justo major repletio, ut stimulus agens, oppressionem ventriculi, & dolorem capitis, cum pulsu magno induxisset, gratum atque congruum remedium diluens, infusio Theæ suppeditat. In universum enim notandum est, potum Theæ effectos noxios ex digestionem languente, & perverfa natos, plerumque illico & felicissime tollere.

Ex omnibus, quæ hæctenus differuimus, junctim sumptis, unicuique clarum esse arbitror, Theæ potionem in multis morbis haud mediocri cum emolumento adsumi. Omnes autem utilitates, quas in statu morbofo præstare potest, speciatiim enarrare, minime necesse duco. Utrum enim ejusmodi potus in morbo quodam singulari conveniat, an vero noceat, ex iis, quæ jam exposuimus, ex cognita ægrotantis constitutione priva, atque ex morbi penitus perspecta indole, naturaque, definitu erit facillimum.

§. XIII.

Attamen negare nollem non raro dari circumstantias in modo Theam ægris exhibendi, quæ consideratione dignæ sunt, & quæ, ut ego quidem, tentaminibus quibusdam inductus, opinor, multum conferre poterunt, ad usum ejus medicum augendum, perficiendum. Fac enim, ut indicatio postularet Theam tanquam remedium sedativum, diluens, atque relaxans, propinare (§. XII. 1. 2. 3. 4.), ad effectum feliciorum obtinendum multum conducet, ut infusio sit moderate calida; ut ex larga Theæ admodum fragrantis quantitate parata; atque non diu digesta, sed cito effusa sit, quo pars Theæ fragrans, aromatica potissimum, corpori insinuat; & tandem ut saccharum & lac hic exsulent.

§. XIV.

In constitutionibus enervatis, debilioribus, ac sensilioribus manifesto liquet (§. V. N°. 4. §. VII. VIII.), hanc fragrantem aromaticam infusionem (§. XIII.) nullo non tempore multum detrimenti adlaturam fore. Plures hujusmodi constitutiones in utroque sexu mihi innotuerunt, quæ magnis curarum fluctibus vexabantur, simul ut potui Theæ indulgere monitæ desinerent. Maxime sollicitæ erant de inveniendâ succedaneo

po-

potu, quem cum jentaculo adsumere possent. Quæ-
sivi igitur ex illis, quid majores nostri adsumpserint?
An non omnes res creatæ paterent, ex quibus eli-
gere possent? An frustra *bis venit ad mulctram*?

1°. Si vero habitus infusum Theæ bibendi, in
ejusmodi hominibus, in quibus semel altiores ra-
dices egit, eousque invaluit, ut omnino deleri
nequeat, ad minimum necesse erit, ut hoc potu
majori cum circumspèctione utantur. His ego
auctor & suator exstiti, Theæ potionem non, ut
mos fert, infundendo, sed herbam hanc per ali-
quot temporis spatium coquendo, parare, eo
præsertim fine, ut principium odoriferum, fra-
grans (§. IV. N°. 2.), dissipetur, atque adstringens,
amarum (§. V. N°. 3.), melius extrahatur. Deinde
monui, ut hoc infusum nec nimis calidum, nec
valde saturatum, potarent, aliquid tamen sacchari,
& potissimum largam lactis portionem adderent.

2°. Pro hoc fine obtinendo (N°. 1.), in lo-
cum foliorum Theæ ficcatorum majori cum fru-
ctu substituitur extractum ex decocto paratum
(§. V. N°. 3.). Multoties hanc rem cum hoc
extracto tentavi, & solvendo illud in aqua cali-
da, remedium amarum, stomachicum, gratum,
paravi. Et quin plures adfectus nervosi, qui
ex more Theam bibendi nostris temporibus fueto
oriuntur, optime hac methodo præverti possint,
nullus dubito. Probe quidem scio, extractum

so-

foliorum Theæ ex *China* in *Europam* nunc allatum esse; sed etiam sine multis sumptibus (§. V. N°. 3.) facillimo negotio, confici posset. Decem grana hujus extracti saltem uni personæ sufficientem potum, cum jentaculo bibendum, subministrarent. Et si etiam ad hoc extractum parandum majores sumptus requirerentur, quæm quæso fugit sanitatem nulli pretio æquiparandam esse?

§. X V.

En itaque L. B. quæ de Thea dicenda habui. Propositum meum erat quasdam qualitates, viresque peculiare & privas, quæ his foliis insunt, in quantum observatione, & experimentis, illud præstare licuit, designandi. Quousque vero finem mihi præfixum consecutus fuerim, judicent alii, quorum candori, judicio, & veritatis amori has qualescumque paginas lubens submitto, verbisque Senecæ concludo. *Multum egerunt qui ante nos fuerunt, sed non peregerunt: multum adhuc restat operæ, multumque restabit; neque ulli nato post mille secula præcidetur occasio aliquid adhuc adjiciendi.*

F I N I S.

A P P E N D I X.

CHARACTERES BOTANICOS FRUTICIS THEAE COMPLECTENS.

CLASSIS XIII. ORDO III.

POLYANDRIA TRIGYNIA.

 CALYX PERIANTHIUM quinquepar-
titum, *minimum*, planum, segmentis
rotundis, obtusis, persistentibus. (Tab.
No. I. a.)

COROLLA. PETALA *novem*, (a) *subro-*
tunda, concava: tria exteriora, minora, inæ-
qualia, Florem nondum expansum circumdan-

(a) Petalorum variat numerus; modo quatuor, modo sex,
sæpe novem, uno in flore inveniuntur petala.

tia,

tia, sex interiora, magna *æqualia*, antequam decidunt, recurvata. (Tab. No. 1. b.)

STAMINA. FILAMENTA *numerosa*, (ducenta circiter) (a) (Tab. No. 1. c.) *Filiformia*, corolla breviora. ANTHERÆ *cordatæ*, *biloculares*. (Tab. No. 2. d. Lente auctæ.)

PISTILLUM. GERMEN *globoso-trigonum*. STYLI tres, ad basin coaliti, *subulati*, recurvati, *longitudine staminum*, inter Stamina conferta coarctati et velut in unum consolidati, (Tab. No. 1. e) Petalis autem staminibusque delapsis, a se mutuo recedentes, divaricantes, et longitudine aucta, marcescentes. (Tab. No. 1. ee.)

PERICARPIUM. CAPSULA *ex tribus globis coalita*, *trilocularis*, *apice trifarium debiscens*. (Tab. No. 1. ff.)

SEMINA. *Solitaria*, *globosa*, *introrsum angulata*. (Tab. No. 1. f. g.)

TRUNCUS. *Ramosus*, *lignosus*, *teres*: ramis alternis, vagis, *rigidiusculis*, *cinerascen-*

(a) In uno flore filamenta 280 numeravi. tibus,

tibus, prope apicem rufescentibus. Florum Pedunculi axillares, alterni, solitarii, curvati, uniflori, incrassati, stipulati : Stipula solitaria, subulata, erecta.

F O L I A. Alterna, elliptica, obtuse serrata, marginibus interdentes recurvatis ; apice emarginata, basi integerrima, glabra, nitida, bullata, subtus venosa, consistentia, petiolata : Petiolis brevissimis, subtus teretibus, gibbis, supra plano-canaliculatis.

Nomina trivialia Thea Bohea et Viridis. Habitat in Japonia, China. Sp. Pl.

In eadem tabula, figura altera No. 2. Fruticem Theæ eleganter representat, qui jamjam in Horto Regali apud Kew crescitque viget.

F I N I S.

fidus prope apicem radicibus. Florum
Pedunculis albis, siliis, siliis, siliis,
nullis, siliis, siliis, siliis, siliis,
siliis, siliis, siliis, siliis, siliis.

COLIA. Africa, siliis, siliis, siliis,
siliis, siliis, siliis, siliis, siliis,
siliis, siliis, siliis, siliis, siliis,
siliis, siliis, siliis, siliis, siliis,
siliis, siliis, siliis, siliis, siliis,
siliis, siliis, siliis, siliis, siliis.

Medica siliis siliis siliis et siliis.
Siliis in siliis, siliis, siliis, siliis.

In eadem siliis, siliis siliis siliis. Fir.
siliis siliis siliis siliis, qui siliis
in siliis siliis siliis siliis siliis.